

Otsus juhtumi 1171/2016/EIS kohta, mis puudutab Eesti siseriiklike kohtute väidetava ebaseadusliku tegevuse kohta käiva kirjavahetuse käsitlemist komisjoni poolt

Otsus

Juhtum 1171/2016/EIS - **Alguskuupäev:** {0} 25/08/2016 - **Otsuse kuupäev:** {0} 24/11/2016 - **Asjassepuutuavad institutsioonid** Euroopa Komisjon (Institutsiooni poolt lahendatud) |

Juhtum puudutas asjaolu, et komisjon jättis vastamata kaebuse esitaja kirjale Eesti siseriiklike kohtute väidetava ebaseadusliku tegevuse kohta. Samuti kritiseeris kaebuse esitaja selles kirjas komisjoni selle tegevusetuse pärast. Komisjon selgitas, et tal ei ole pädevust asjasse sekkuda. Ombudsman uuris asja ja leidis, et komisjoni selgitused olid õiged, kasulikud ja kooskõlas tema seadusjärgsete volitustega. Seetõttu lõpetati juhtumi menetlemine lahendatud juhtumina.

Kaebuse taust

1. Kaebuse esitaja on Eesti kodanik. Tema arvates rikkusid Eesti siseriiklikud kohtud tema asjaga [1] tegelemisel Euroopa inimõiguste konventsiooni (edaspidi „konventsioon“) ja ELi põhiõiguste hartat (edaspidi „harta“). Kaebuse esitaja pöördus mitme siseriikliku asutuse (sh õiguskantsleri ja kaitsepolitsei) poole, kuid kasutult.
2. 24. veebruaril 2016 kirjutas kaebuse esitaja komisjonile. Komisjon vastas 13. aprillil 2016, väljendades tema olukorra suhtes mõistmist, kuid lisades, et tal puudub pädevus sekkuda. Komisjon selgitas, et ta ei saa sekkuda siseriiklikes kohtutes üksikute kohtuasjade menetlemisse, mis kuulub liikmesriikide ainupädevusse. Pealegi kohaldatakse hartat ainult siis, kui liikmesriigid kohaldavad ELi õigust. Kuna praegu puuduvad ELi tasandil õigusnormid, mis reguleeriksid viisi, kuidas liikmesriikide kohtunikud teevad kriminaalmenetluses otsuseid, ei ole harta kõnealuse juhtumi puhul kohaldatav. Kuid kui kaebuse esitaja arvab, et tema konventsioonis ette nähtud õigusi on rikutud, võib ta pärast siseriiklike õiguskaitsevahendite ärakasutamist pöörduda kuue kuu jooksul Euroopa Inimõiguste Kohtusse. Komisjon väljendas kahetsust, et ta ei saa kaebuse esitajat rohkem aidata, ja soovitas tal pöörduda juriidilise nõu saamiseks juristi poole.

3. Kaebuse esitaja kirjutas komisjonile uuesti 15. aprillil 2016 ja põhiliselt kordas oma varasemaid seisukohti. Komisjon vastas sellele kirjale 8. juunil 2016. Komisjon viitas oma varasemale vastusele ning selgitas uuesti, et Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu asjaomastest sätetest tulenevalt puudub tal pädevus asjasse sekkuda. Komisjon kordas ka teavet Euroopa Inimõiguste Kohtu kohta ja soovitas kaebuse esitajal kaaluda juristi poole pöördumist. Lõpetuseks väljendas komisjon lootust, et teabest on kasu ja et ta suutis oma õiguslikku seisundit kaebuse esitajale selgitada.

4. Kaebuse esitaja vastas komisjonile 15. juunil 2016. Ta viitas oma kontaktidele *Europe Direct* iga, kust ta oli väidetavalt saanud hoopis erinevat teavet. Seetõttu palus ta komisjonil oma seisukoha uuesti läbi mõelda.

5. Kaebuse esitaja sõnul jäi tema 15. juuni 2016. aasta e-kiri vastusetä: ta sai samal päeval üksnes automaatse kinnituse e-kirja kättesaamise kohta. Lisaks kritiseeris kaebuse esitaja komisjoni sisulist seisukohta.

Uurimine

6. Ombudsman alustas kaebuse uurimist ning tegi kindlaks järgmise väite ja nõude:

1) komisjon jättis vastamata kaebuse esitaja 15. juuni 2016. aasta kirjale;

2) komisjon peaks vastama kaebuse esitaja 15. juuni 2016. aasta kirjale.

7. Uurimise käigus sai ombudsmani uurimisrühm komisjonilt vastuse kaebuse esitajale ja hiljem kaebuse esitaja märkused komisjoni vastuse kohta. Uurimise läbiviimisel võttis ombudsmani uurimisrühm arvesse osaliste esitatud argumente ja arvamusi.

Väidetav vastamata jätmine

Ombudsmanile esitatud argumendid

8. Komisjon viitas vastuses oma varasematele kaebuse esitajale saadetud vastustele ja kordas, et kahjuks puudub tal pädevus asjasse sekkuda. Kooskõlas oma hea halduse tava eeskirja asjaomaste sätetega teatas komisjon kaebuse esitajale ka kavatsusest temaga kõnealusel teemal peetav kirjavahetus katkestada, kuna kõigile tõstatatud küsimustele on vastatud.

9. Kaebuse esitaja tänas märkustes ombudsmani teenistusi ja leidis, et ta on esitanud piisavalt tõendeid, näitamaks, et Eestis on rikutud paljusid hartas ja konventsioonis ette nähtud õigusi. Ta viitas ka oma kohtuasjale, mis väidetavalt tõi kaasa tema õigustamatu vangistamise. Lisaks on tema arvates ebajärjekindel, et 2016. aastal oli komisjon väga aktiivne Poola suhtes seoses põhiõiguste väidetava rikkumisega selles riigis, kuid ei tundu hoolivat Eestist, „kus kohtusüsteem on endiselt Nõukogude Liidu aegse sarnane“. Kaebuse

esitaja arvas ka, et komisjoni seisukoht, et tal puudub pädevus sekkuda siseriiklikes kohtutes menetletavatesse kohtuasjadesse, ei ole õige: vastasel korral jääks õigus õiglasele kohtumenetlusele kättesaamatuks. Lõpetuseks viitas ta asepresident Timmermansi sõnavõtule ja Euroopa Parlamendi 13. aprilli 2016. aasta resolutsioonile, mille kohaselt komisjon peaks tegutsema demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste austamise järelevalvajana kõigi liikmesriikide puhul.

Ombudsmani hinnang

10. Komisjon vastas kirjale. Mis puudutab sisu, siis selgitas komisjon põhiliselt, et i) ELi õiguse alusel puudub tal pädevus tegutseda edasikaebusi käsitleva asutusena siseriiklike kohtute tehtud otsuste puhul; ii) harta ei ole kõnealuse asja puhul kohaldatav ja iii) kui kaebuse esitaja arvab, et tema konventsiooniga ette nähtud õigusi on rikutud, võib ta pärast siseriiklike õiguskaitsevahendite ärakasutamist pöörduda Euroopa Inimõiguste Kohtusse. Komisjon iv) andis kaebuse esitajale ka nõu, soovitades tal pöörduda juristi poole.

11. Need selgitused on õiged, kasulikud ja kooskõlas komisjoni seadusjärgsete volitustega. Tuleks ka märkida, et kaebuse esitaja pöördus asjas ka Eesti õiguskantsleri poole.

12. Mis puudutab kaebuse esitaja märkusi selle kohta, et teiste liikmesriikide suhtes on komisjon meetmeid võtnud, aga Eesti suhtes mitte, tuleb märkida, et komisjoni õigusriigi põhimõtte raamistiku eesmärk on hinnata, kas on selgeid märke õigusriigi põhimõtte *süsteemilisest* ohustamisest, kuid see ei anna komisjonile volitusi sekkuda *üksikutesse* vaidlustesse.

13. Kõike eelmainitud arvesse võttes lõpetatakse juhtumi menetlemine lahendatud juhtumina.

Järeldus

Kaebuse uurimise põhjal lõpetatakse juhtumi menetlemine järgmise järeldusega [2] :

Juhtum on lahendatud.

Otsusest teavitatakse kaebuse esitajat ja komisjoni.

Strasbourg, 24/11/2016

Marta Hirsch-Ziembinska

Osakond 1 – uurimine ja IKT

[1] Tema arvates mõisteti ta ekslikult süüdi kuriteos, mida ta toime ei pannud.

[2] Teave ombudsmani läbivaatamismenetluse kohta on kättesaadav veebisaidil <http://www.ombudsman.europa.eu/et/atyourservice/complainantsrights.faces>.